

**A' ROMAI TSÁSZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.**

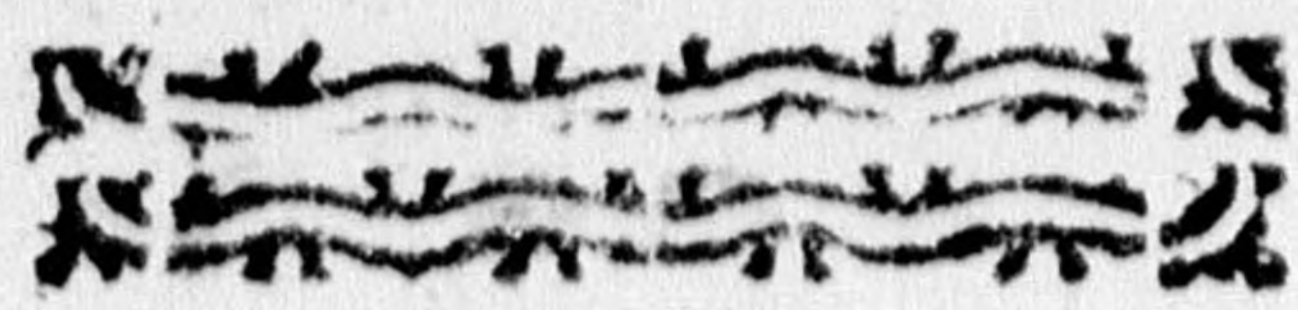
Indúlt BÉTSBŐL Pénteken 21. Oktoberben 1791.

Hazánkban történt elegyes jegyzések.

Ujj Orsovának a' Bánát felől való szélei már ki-
mérettettek, Erdély felől pedig csak a' jövő
észtendőben fognak ki-méretni, azért; mert már a'
hó le-hullott. Ujj Orsova Vára Okt. 6 dikán adat-
tatott által Gen. Tsernel által a' Török Omir Ba-
sának ki ennek a' Vár Kóltsát által adván, a' mi
népünk innen szép rendel ki-takarodott. — A' Bu-
dai Zsinatnak Okt. 13 dikán, a' Pestinek pedig 14-
dikén vége lett. A' Pesti Zsinatat B. Pronay Lász-
ló Ur ő Nga egy igen szép beszéddel rekesztette bé.
A' Deputátusok mind két részről Bétsbe jövendők
a' Zsinatok végzéseivel, mellyek minekutánna ő Fel-
ségétől helybe hagyatnak és meg erősítettnek, ki-fog-
nak nyomtatni; és így a' mi Érd. Olvasóink is
fognak ekkor olvasni.

T t t t

Torda

Torda 13. Okt. — „ Ezen hónapnak 15 dik napjára fognak, mint meghatározott napra felgyülni *N. Enyedre* Erdélyből, minden felől: a' Kéf. *Superintendentia* alatt lévő minden *Esperestek* olly véggel, hogy minekutánna az e' végre ki bocsátott *Biztos B. Kemény Simon* Ur ő *Exja* elsőben is *Fő Tisztelendő Püspök Eperjesy* Urat *F. Fejedelmünk'* hívségére meg esketi, leg-otán, az ő *Exja* jelen-létében, a' *Fő Tisztelendő Püspök* Ur is minden keze alatt lévő *T. T. Esperestekkel* a' szokott *Homagiumot* letétele. Az után pedig minden *Esperestek* a' magok *Kerületébéli Papok* között *Gyülelést* tartván, minden *Papokkal* a' *Homagiumat* letételesek — mely minden órán meg leszzen.

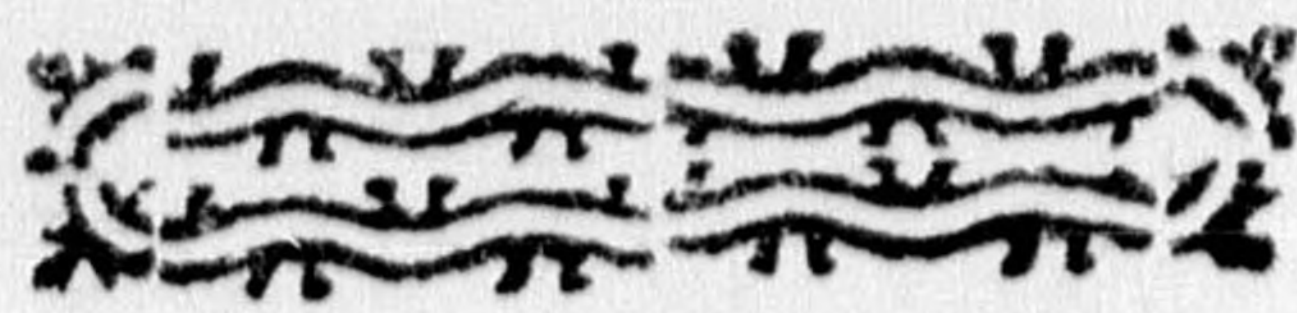
Itt Bétsben egy néhány napoktól fogva szörnyű dolgok kezdettének történni. Ma egy hete estvéli 11 óra tájban alig lépik ki a' *Kávéházból* benn a' *Várban* egy *Városi Tanátsnál* lévő *Titoknak*, és hátúlról ugy keresztül döfték, hogy a' *Spádé szivén* és egész testén keresztül menvén azonnal ott maradt, és a' *Gonosztévők* máig sem tudatnak. — Az ólta is majd minden éjjel estenek efféle emberi természetet motkoló dolgok; ugy, hogy már az embereknek estvéli járásokat félelmesé tették az efféle történetek. — Azt erőltük sokan, hogy *Felleges Urunk* az ifjú *H. Lichtenstein* Urat, egy leg szebb *Talentomokkal* ékeskedő ifjat, a' maga *Tiskos Kantzelláriájának* *Directorává* tette legyen; eszt. 6000 for. fizetéssel.

Egy példás Keresztényi Türedelem. — „ Ezen esztendőben, *Kis Alsószony Havának* 29-dikén meg ke ki az *Élők' Sergéből* *Tituláris Egri Kánonak*, *Abauj Vgyében* *Sepsi M. Városában* már 35 esztendőkie példás kegyességgel és türedelemmel, mind az *Ótár*, mind *V. Esperesti* hivatala mellett szolgált bánus *T. T. Büdeshúty János* Ur, életének 70. dik esztendejében. — 70 esztendősnék lenni, 's meghalni, éppen nem ujság; de követésre méltó példa és ujság az, a' mit mingyárt itt fogok írni. — Midőn ezen példás életű *Kánonak Urnak* temetési pon.

pompájára az egész Kerületjebéli Papok, Nemesek 's más külömb külömb féle vallású Urak nagy sokasággal öfzve-gyűltenek vólna, ama közönséges Szeretetre méltó nagy érdemü *Somogyi Plébánus Spätzay László* Ur tartá a' meghólt felett egy halotti-beszédet, mellyet a' maga Halgatói a' tellyes megelégedésnek bámulásáig halgatnak vala. Elbotsúztatá a' meghóltat az *Egri Püspök* Ur ö Exjától, a' *Káptalantól*, és midön a' Kerületbéli T. T. Papságtól botsúztatná, ezek között a' *Sepsi Várofsa Helvetiai* Vallást tartó Prédikátorát is így szöllittá meg: — „Ide rekesztelek tégedet-is, ezen *Sepsi Várofsa Reformáta* Nemes Ekklesiájának nagy Tudományú érdemes *Lelki Pásztorát*, T. Nemes *Tasnádi István* Urat. Nem kiss érzékenységgel vészek tölled is vég-botsút, midön eszembe jutnak azon 11 elztendök alatt eltölt napjaim, és nyugodalmas óráim, mellyekben edgyütt tulajdon nyájainkat, noha külömbező mezőkön, mindazáltal olly példás edgyelséggel legeltettük, mintha ugyan azon egy Akolhoz és fő Pásztozhoz tartoztunk vólna. 11 elztendök' elfollyása alatt minden vízfza vonás, harag, gyűlölség és egyenetlenség nélkül tsendesentöltöttük napjainkat — azért is azon edgyes Szeretetből kívánom néked tovább-is *Ezekiel Pfta.* szerint, legeltesd nyájadot igen bővséges mezőkön, és a' magos hegyeken, hogy végre az *Izraelnek* magos hegyein nyugodjanak-meg veled edgyütt. 's t.,,

Ha minden Vallású Papok egymással ezt a' példát köveinék, nem kék a' valóságos *Unioval* sokat bajlódni; mert már meg volna. Adjon Isten sok ilyen békelséget és Felebaráti Szeretetet plántáló *Pálakot* Hazánknak. — *Kassa Okt. 15.*

Pest 18. Okt. — Ezen folyó hónapnak 13-dik napján a' mi Tisztelendő 'Sinatunknak ditsőségesen az abban folyt dolzoknak és munkáknak alá való irások után vége lett. Négy Exemplárok irattattak le, és azok subscribáltattak. Az egyik Felséges Urunknak a' helyben való hagyásra, másik a' Felsé-

ges Magyar Kantzelláriának fog felküldtetni; harmadik a' Fels. Helytartó Tanátsnak adattatik által; negyedik a' 'Sinat Leveles Kamarájában fog tétetödni. Ezek végezésével, a' Tisztelendö 'Sinat Elö.ülöje vagy Prézesse Mgos Romai Sz. Birodalombéli Gróf *Széki Teleki* Josef Ur ö Nga, egy fontos és ritka magyarságú háláadó beszédet mondott. — Ezt egy áhítatos Könyörgés elmondással bé rekesztette Fő Tisztelendö Püspök vagy Superintendens *Halász* Ur. Azonban Tiszt. *Sinai* Uram Hertzeg Palatinusunknál egy Protestátziót adott bé; de már késö, mivel a' mint hallik, a' Fels. Királyi helybe hagyás, a' Tisztel. *Hunyadi* Ur Superintendensége iránt meg is érkezett. — Az Evangelikus Atyafiak 'Sinatja, kiknek Personalis Statusokat meg nem kaphattam, még az után két nap tartott a' midön a' mijénk el-öszlott.

A' Zsinat elejébe terjesztetett, és a' minapában a' Kurirban félbenn szakadott Tzikkellyeknek folytatása :

Az ollyas nagyobb Oskolákba pedig, mellyek különösen egyik, vagy másik vallástételü Evangelikusoknak tulajdonaik, vitetteisék bé, a' költsönös Szeretnek bővebb mértékben való megmutatására, más vallástételen lévő Evang. közönséges Tanítóis, kinek egyszersmind köteleiségében állyon, hogy a' maga vallástételén lévő Iffjúságnak a' Vallást tanítsa; hogy pedig az említett Iffjúságnak az Ur' vatsoráját is ki szolgáltathassa, a' Prédikátori Hivatalra fel-szenteltetettnek kellene lenni az illyen Profeszornak.

10. dik Tzikkely. Mivel az Egyházi fenyték semmi nem egyéb, hanem az Egyházi (Ekklesiái) Igazgatásnak fenn-tartása, 's annak foganatos gyakorlására elközöket szolgáltat; tehát valamint az

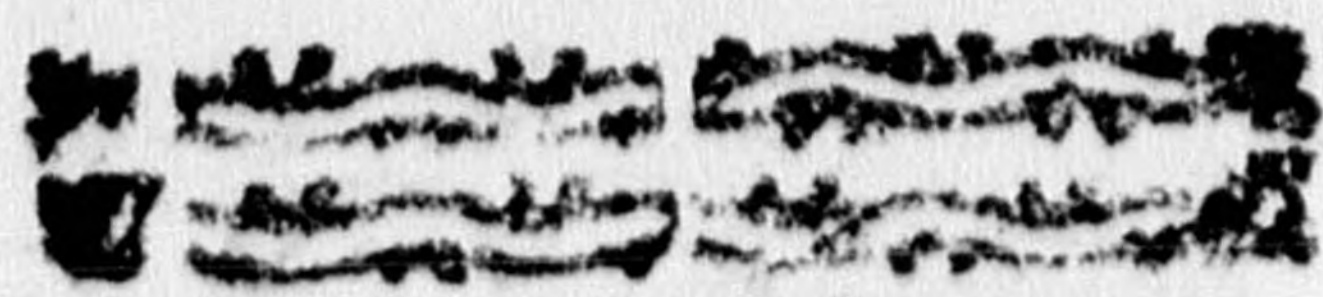
Egy.

Egyházi Igazgatás oda fellyebb elegyesnek íteltett: úgy az Egyházi fenyték is elegyes lehet.

Megjegyzés. A' *Helvétziai* Vallástételt követő Ekklesiákban gyakorlott *Pap marasztás*, vagy a' hivatalnak esztendőnként való szabad meg-újítása tartatott eddig az egyformájú Egyházi fenytéknek legnagyobb akadályául. Valamint ez, néminémű illetlenséggel egybe-köttetett dolognak állittatott: úgy más részről igazságtalan, és az Ekklesiák' szabadságával ellenkezőnek íteltetett azon szokások az *Augustai* Vallástételen lévőknek, melly szerint a' Prédikátor ha kelletlen is a' maga Ekklesiájában, vagy akármelly okból gyűlölséges, következképsémmi sem épít, még is annak terhére 's ellenére a' nyakán maradjon: ezen ellenkezőségnek el-hárítására, tehát, 's mind a' két Félnek ki-elégítésére jó eszköznek íteltetett, hogy a' helybéli Ekklesiának, mint Fél peresnek ne legyen szabad, tulajdon hatalma által el-botsátani a' Prédikátort, mellyre nézve meg kellene szünni a' fenn említett marasztásnak; de ha el kellene botsátódni valamely Prédikátornak, azt a' Felsőség eszközöllye, meg-visgálván előre, az a' végett fel hozandó okokat; az el-botsátott Ministert pedig, a' Kánonok által meghatározandó esetekben más Ekklesiába kellene által tenni, melly annak hívásába meg fogna egyezni; ellenben a' Prédikátornak se szabad legyen, a' Superintendens' tudása, és meg-eggyezése nélkül oda hagyni az Ekklesiát.

II.) Mivel az Egyházi Igazgatásnak egyformájúsága, magával hozza az Egyházi Törvény-székeknek is egyformájú el-intézését; a' házassági dolog pedig a' már egy formán el-intézett Törvény-székek eleibe való; egyébaránt is köz meg-eggyezéssei úgy találtatott, hogy a' házasságot tárgyazó fundamentomos ágazatokra (vagy hit-kútfökre, principiumokra) nézve, semmi külömbség nintsen: ezen okon semmi se láttatik ellenzeni a' házassági dolognak-is egyformájú képpen, 's ugyan azon hit-kútfökből való meg-ítélését.

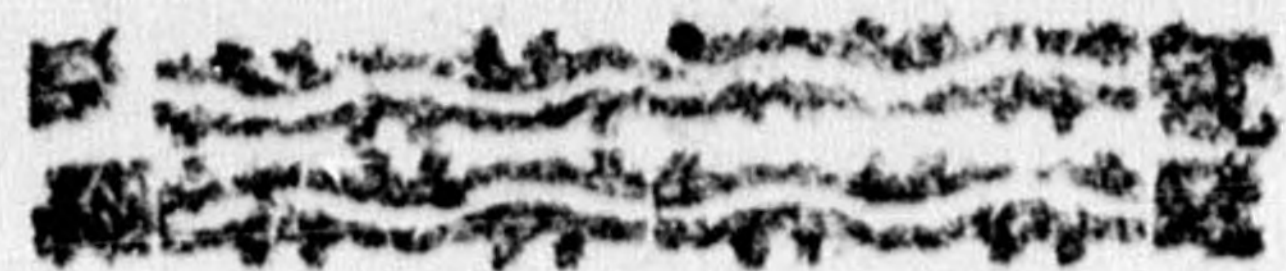
Külső Országot illető dolgok.

Már kérdésben sem jöhet tovább az, hogy felálhat é a' Frantzia ujj Constitutió, vagy nem; mert már fenn-áll: hanem hogy meddig 's mi formán fog fenn-állani? 's. le-rontására ennek, fognak é a' külső Hatalmaságok igyekezni? már ezek olyan kérdések, mellyekre még most tsak bizontalan jövődölésekkel felelhetünk. Tanállyanak az ujj vagy második, és már nagy részint öszve is fereglett Nemzeti Gyűlésnek Tagjai egyenetlenek, egymást meg-nem értők lenni, és történnék, hogy a' meg bántatott Státusoknak, u. m. a' Papságnak és Nemességnek sebeit, ujjítsák inkább, hogy sem orvosolják, és nevellyék: már így azt mondhatjuk, hogy mozdulni sem léssen szükséges a' külső Hatalmaságoknak; mert így önként le fog omolni az egész ujj épület, és az edgyenetlenség véget fog az egész ujj Constitutionnak vetni. Ellenben pedig, tanállya ezen ujj Nemzeti-gyűlésnek Tagjait ugyan azon indulatokat mérséklő lélek vezérelni, melly a' közelebbről el-özlott, és az ujj Constitutiont formált Gyűlést, a' dolgoknak nagygyán és vége felé vezérlette: már így az egész Világ meg-ítéli, hogy érdemes a' Frantzia Nemzet a' maga szabadságának meg tartására, 's. ennek mind külső, mind belső ellenségein szerentsésen győzedelmeskedni fog. De ezekről a' dolgokról előre semmit sem tudván, tsak azokat írhattuk, 's kötelelségünk is az, hogy tsak azokat írjuk, a' mik már meg-estek.

A' közelebb el-özlott Nemzeti gyűlés, el-bomlása előtt még egy néhány rendbeli Végzéseket erősített meg, mellyek közzül a' nevezetesebbek e' következők. — Meg határozottatott a' többek között, hogy a' Király arra kérettefsék, hogy ajándekozza meg a' Nemzeti gyűlést a' maga képével, mellyet a' Nemzeti-Gyűlésnek Palotájába függesztesen-fel, és ugy festesse-le ezen maga képét, hogy a' Constitutiont a' kezében tartván, azt a' Korona-örökösének által nyújtani lássék. — Továbbá De-
kretom-

kretomba tétettnék ez három következendő punctumok: — 1.) Hogy a' Nemzeti-gyűlésnek tagjai mindenkor, midőn a' Király köztök meg-jelenik, fel állyanak ugyan: de azonnal, hogy a' Király leült és fejét bé fedezte, ezek is le-üllyenek, és a' főre valót ők is annak helyire, a' fejekre tegyék. — 2.) Hogy a' Király mindenkor egy a' palotának leg főbb és közepén lévő, Liliommal tzimerezett karos székbe ülven, a' Ministerek az ő háta megett foglallyanak magoknak helyet, a' N. Gyűlésnek Prezesse pedig a' Királynak jobb keze felől a' maga közönséges karos székében. — 3.) Itt a' Királyhoz senkinek hozzá szólani szabad nem lészén, ha tsak ez iránt a' Gyűlés már előre Dekretomot nem hozott. — A' mi a' 'Sidókat illeti, hogy ezek is mint akár ki, meg-szerezhetik magoknak a' Frantzia Országi Polgári tulajdonságot, ezt másszor is irtuk; tsak hogy meg-jegyzésre méltó az, hogy mihellyest egy Zsidó Frantzia Polgárrá lehetett, már ekkor le kell vetkezni Polgári hitének létele által mind azokat a' Zsidó tulajdonságokat és Privilegiumokat, mellyekkel addig tsak mint Zsidó élhetett Frantzia Országban.

Sept. 30-dikán tartotta az első rendbéli Frantzia Törvényhozó Test utolsó ülését: — az a' Törvényhozó Test, melly az emberiségnek Historiájában egy örökkösön fenn-maradandó *Épokát* kezdven, mint egy ujjal ki mutatta a' földi Hatalmaságoknak azt a' leg-főbb gráditsot, mellynél magasabbra, akár minémű emberi fundamentomon-is hujába igyekeznek. Három óra tájban dél után megjelent a' Király is a' N. Gyűlésben, mellynek alkalmazásával elevenen szemlélhette minden, mit vihessen véghez a' Királyi név, és a' Királynak jelenléte, még a' között a' nép között-is, melly tsak ugyan nyilvánóságoson szeme elejibe terjesztette a' lefolyt két esztendőkbén egész Európának, hogy nem a' Nemzeteket adta ama minden Hatalmaságok fellett való Hatalmaság a' Királyokért, hanem a' Királyokat a' Nemzetekért, ezeknek boldogittására.

Alig jelent meg a' Király a' Nemzeti-Gyűlésben, már minden felől hangzottak a' kárpitok az öröm - kiáltásokkal, mellyek valamit szűnven, hozzá kezdett a' Király azon beszédéhez, mellyel az első Törvényhozó Testet elbútszattatta. — Ide nyomtattattuk ezen Királyi Oráziót tsak azért is, hogy — ha a' beszédből a' belső érzékenységekre itélni lehet — ebből a' Frantziák Királyának a' maga népéhez vonzó szivét nyilván megismérhettyük. — így következik:

„ *Uraim!* A' Konstituzionak végre-hajtása után, mára határozták az Urak, a' magok munkálódásoknak befejezését. Lehetett volna talám kívánni, hogy ezen ülések még tartottak volna egy darab ideig, hogy magok próbát tehettek volna ugy szólván az Urak, a' magok tsinálmányokkal, 's hozzá adhatták volna a' magok munkáikhoz azon tóldalékokat, mellyek készen vagynak már egyébaránt, tsak hogy még utolsó tökéletesítés nélkül szükölködnek; 's mind azokat, a' mellyeknek szükéses vóltok szemekbe tűnt volna olly Törvénytevőknek, kik már három esztendőktől fogva tanúlnak tapasztalásból; de kétség kívül azt gondolták még az Urak, hogy jó lesz a' Konstituzionak végre-hajtása, és a' Konstituens Test' lételének vége között való idő szakaszt mentől inkább lehet meg rövidíteni, hogy így a' Konstituens Testnek munkálódásai, 's a' törvénytevő Testeknek kötelelségei között való különbséget annál tökéletesebben meghatározhatnák.

Minekutánna el-fogadtam én a' Konstituziót, mellyet az Urak adtak az Országoknak; arra fogok én fordítani minden erőt, 's eszközöket, mellyeket ezen Konstituzió ad a' kezembe, hogy a' Törvények eránt tartozott illendő tisztelet, és engedelmeség soha fogyatkozást ne szenvedjen. — Meg-jelenttem a' külső Hatalmaságoknak, hogy én a' Konstituziót el fogadtam, (itt képzelhetetlen örömmel kiáltoták mindenek — *éllyen a' Király!*) 's most azon eszközök eránt szorgalmatoskodom (vala-
mint

mint mindenkor is fogok szorgalmatoskodni) melyek az Országnak külső bátorságát, és tsendességét eszközölhetik. Nem kisebb személséget, 's állhatatlanságot fogok a' végre is fordítani, hogy a' Konstitúció belőlről tellyesittessék; és annak meg akadályoztatására, hogy a' Konstitúción semmi másítás ne essék. (itt ismét — *éllyen a' Király!*) A' mi illeti az Urakat, kik fáradhatatlan buzgóságot mutattak munkáikban, míg ki nem futák a' magok hofzfas, és nehéz pályájakat, még egy kötelelség vagyon hátra, mellyet tartoznak tellyesíteni az Urak, midőn el lesznek ismét szélledve az egész Országban, melly kötelelség abból áll, hogy esmertessék meg a' magok Polgár-Társaikkal azon Törvények valóságos Lelkét, mellyeket készítettek ő érettek; nyerjék - meg mind azokat, kik még kedvetlenségeket mutatják a' Törvényekhez; 's a' rendnek, és a' Törvényekhez való szeretetnek példája által, mellyet adni fognak az Urak, minden vélekedéseket tisztittsanak-meg, és egyesittsenek. (itt mindenek fel szóval ajánlották magokat — *hogy igen is, ezt fogják tselekedni*) Bízom az Urakhoz, hogy vissza térvén a' magok Polgár Társaik' kebelebe, Tolmáttasai fognak ő nállak lenni az én gondolataimnak. (itt ismét — *éllyen a' Király!*) Mondják meg az Urak nékiek mindnyájoknak, hogy a' Király első, és leg hivebb Barátjok leszsz ő nékiek, (itt ismét — *éllyen a' Király! mert ez a' IV-dik Henrikk beszéde!*) hogy szüksége vagyon ő néki, az ő töllök való szerettetésre; és hogy tsupán ő velek, 's ő érettek lehet szerentsés. Az ő bóldogságok' elő-mozditása eránt való reménység fog engem élesztteni, 's bátorítani; valaminthogy ezen tzélnak eléréséből származó meg-elégedés fog lenni az én leg-édes-bb meg jutalmaztatásom. „ — A' Királynak ezen beszédét száma nélkült sokszor félben szakasztották az öröm-kiáltások, annyira, hogy a' Király a' meg-indulás miatt utollyára már alig tudott szólni. A' Gyűlés' Prézesse is hasonló megillető beszéddel felelt a' Királynak.

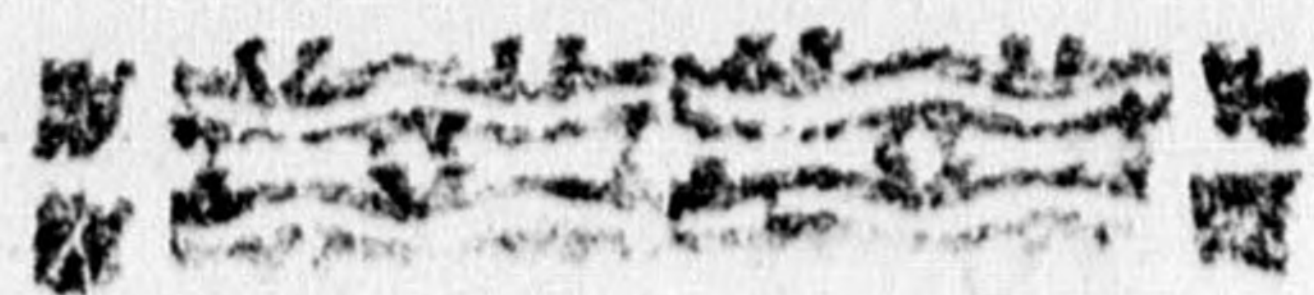
Semmit sem ohajt a' Frantzia nép most közelebről inkább, mint azt — hogy a' Király a' maga Rokoninak az ő hazájokba való vissza térést parantsollya, vagy ha vissza térni nem akarnának, őket Pártütőknek lenni ki-hirdesse — hogy a' Tsászárnak és Pruszszus Királynak jelentést tégyen az iránt, hogy kívánságok a' Frantzia Nemzet által bé töltetet; mivel a' Monárkhiai uralkodás formája a' Királynál meg hagyatott 's már ez szerint éppen szükségtelen volna a' külső Hatalmaságoknak is a' Frantziák' Királya mellett való fel kelések — hogy a' Király, a' Tsászáron és a' Pruszszus Királyon kívül, a' több Hatalmaságokat is, kik Frantzia Ország ellen öszve szövethetkezni szándékoztanak, a' dolgokról mennél hamarább tudósítván, köszönnyemeg azt, hogy mellette fel kelni szándékoztanak, 's nyilvánosságosan jelentse ki ezeknek, hogy ha ezek azokat, kik az ujj Konstitúzió ellen békételenkednek, segíteni akarnák, akkor minden Törvények ellen való dolgot követnének el — hogy a' Király a' Helvétusokkal való régi Frigyet, a' Frantzia Nemzet nevében ujítsa meg — hogy a' Német Birodalombéli Fejedelmeknek fel-fegyverkezését nem várván, őket kár vallásokért való illendő elég tételnek meg ígérésével előzze meg, és mindent a' mi tölle függ, a' háborúnak el kerülése végett, vélek kövessen el — hogy, ha a' külső Hatalmaságok tsak ugyan ellenségesen viselnék magokat, ezek ellen a' Frantzia Nemzetnek Frigyeseket szerezzen — 's végre nem ohajtanak a' Frantzia Patrioták (igy szólnak ők magok) semmit inkább, mint hogy az ő Királyok, ha tsak ugyan a' szükség kívánándja, köteletségének fogja ismérni a' Konstitúzió mellett vétét ki ontani — a' mellett a' Constitutio mellett, mely midőn a' népnek szabadságát óltalmazza, ugyan akkor a' Királyt a' Parlamentumoknak, a' Papoknak és Nemességnek kegyetlensége alól ki-ragadja — az aloll a' kegyetlenség aloll, melly a' Királyi székeket már sokszor öszve rontotta, és fel forgatta!

Párisból ezt írják, hogy a' Király és Királyné Okt. 3-dikán próbálták meg mofianság elsőbben, hogy milyen legyen a' nagy Városokban magokat meg-únt embereknek a' mezei és falusi levegő. A' Király vadászattal múlatta magát, tsupán tsak a' Párisi Sergeknek Generál Májorjok lévén bátorságának okáért társaságában: a' Királyné pedig a' Sz. *Cludi* Kastélyba szekeredzett, egyetlen egy Dámát vivén magával a' szekérben.

Már most minden külső Udvarokhoz meg küldötte a' Frantziáknak Királya azon jelentését, hogy az új Constitutiót a' Nemzet nagyobb részének kívánsága szerint el-fogadni jónak tartotta. Azonban még eddig az egész Frantzia Nemzet három részekre vagon az indulatokra nézve oszolva. Az egyiket ezek között télik azok, kik máig-is Aristokratáknak neveztetnek, kik az egész új Constitutiótól iszonyodnak, 's az ellen *solenniter* protestálnak is. Ez a' rész leg gyengébb az egész Nemzetben és Nemzeti gyűlésben. Ez a' része volt az a' közelebb el-olott Nemzeti-gyűlésnek, melly a' Gyűlésben mindankor a' jobb oldalon ülve, a' Jobb felőli való Oldalnak neveztetett. Második részt télik azok, kik az új Constitutiót készítették, ezek a' közép mértéket akarták követni mindenben, és a' Királyi hatalmot mindenekben a' nép jóvával fenn álhatóvá igyekeztek formálni. Ez a' második rész még eddig elé az egész Országban a' legnagyobbnak és erősebbnek tettik lenni. A' harmadik részt télik a' Republikánusok, vagy a' Közönséges társaságnak kedvellői, kiknek szellyok az lett volna, ha el-sülhetett volna, hogy az Országban Közönséges társasági igazgatás formája álljon fel. Ebben az utolsó értelemben vagynak minden *Klubok*, és az ugy nevezett,

— — — — —
— *Propágánda.* — — — — —

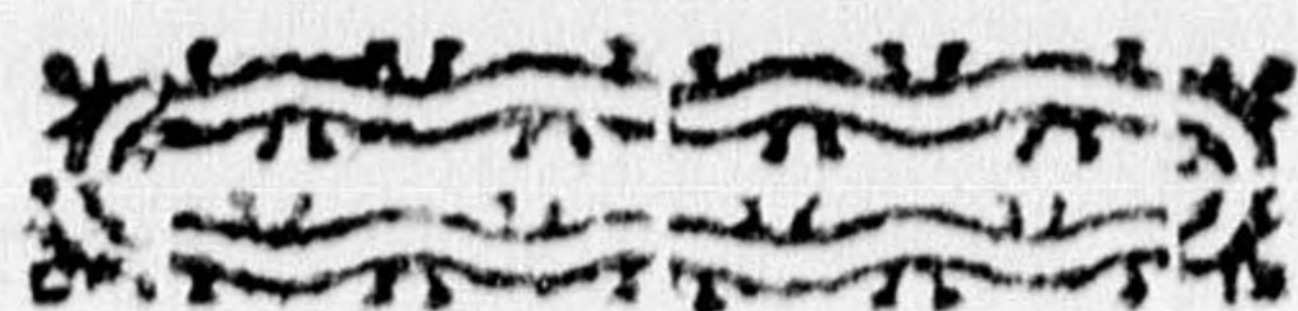
Az Aristokratikusok azt remélették, hogy öszve gyűlvén a' második Törvényhozó Test, ez az elsőnek végzéseit helyben nem hagyván, önként fel-

fel fogja forgatni az uj Constittuziot. De meg-tsalatott; mert a' második Törvényhozó Test magát mindenben az elsőnek rendelkezéseihez kívánnyá szabni. Ez a' második Törvényhozó Test igen elmés és tüzes ifjú Tagokból, vagyon nagvobbára öszveszerkeztetve; és erősen tartanak a' Constittuzionak kedvellői, ne hogy a' Klubok igen erősen bé folytatának legyen ezeknek az uj Tagoknak valófztásába; mellyből a' következhetnék, hogy az új Nemzeti Gyűlés magát igen erősen a' Respublikai igazgatás módját szeretökhöz alkalmaztatván, ez által az Országnek kárt okozzon. — Az uj Constittuzionak sinor mértéke szerint, a' következendő módon foglalatoskodott a' második Törvényhozó Test Oktob. 5 dikéig.

Első napján Oktobernek öszve-gyűlvén a' Deputátusok, a' leg-öregebbiknek elől-ülése alatt, külömb külömb kamarákra el oszlottanak, és a' Deputátusok bizonyság Levelének meg- vizsgálásához fogtanak. Ebben igen kevés és többnyire el-igazítható nehézségek adták elő magokat, a' *Calvadosi* Depártmán-béli *Fukhet* nevű Püspöknek Bizonyság-levelét ki-vévén. Ez az uj Constittuzionak ereje szerint nem valófztathatott volna Nemzeti Repræsentsánsnak; mivel éppen midön valófztatott, Proteszus alatt vólt, azért: hogy midön a' Király Párisból alattomban el-távozott, olly mérgesen prédikállott a' Respublikai igazgatás formájának bé hozása mellett, hogy ezért ellene, mint Pártütő ellen, a' Párisi Elöll járók pert indittani illendőnek állították. Tsak ugyan utolyára bé-véttetett ez-is a' N. Gyűlés Tagjai közzé; mellyből könnyü látni, hogy sokan legyenek az uj Törvényhozó Testnek Tagjai között olyanok, kik szeretik a' Respublikai igazgatás formáját.

Ez véghez menvén Okt. 2 dikán, elő szollittattak rendre a' Deputátusok nevek szerint egyenként. A' meg jelenteknek száma 394 re menvén, fel vette a' Gyűlés, a' *Törvényhozó Nemzeti Gyűlésnek* nevezetét, minthogy az e' végre meg-kivántató 373 ből álló

álló törvényes számot fellyül haladta. — Az után minden jelen lévő Tagok egyik kezeket fel tartván, ezen hitet: *Szabadon élni, vagy meghalni*, halható szóval le-tették; melly tselekedetet a' jelen lévő sokaságnak öröm-kiáltásai követték. — Az után ki valóztattanak a' Prézés, Vice Prézés, és a' 6 Titoknak.

Okt. 4 dikén meg határozatott, hogy 12 Tagok valóztatván, ezek által az orriginális Constituzionak Könyve az Arkhivumból ki vétetvén, a' Gyűlésbe hozattasék, és az Arkhivarius által, az Oráló székre fel-tétegetvén, a' Gyűlésnek minden Tagjai ezen tegyék le a' Nemzeti hitet. — Ez véghez is ment mindenekben ezen a' módon. Előbb a' Prézés állott fel az Oráló-székbe, kit a' már ekkor jelen lévő 492 Deputátusok rendre követtének. — Ugyan ekkor meg határozatott az is, hogy az ujj Nemzeti gyűlés formaliter köszönnyemeg a' Nemzet képeben az első N. Gyűlésnek azt, hogy a' Nemzettől néki adatott tellyes hatalommal vissza nem élt, hanem ezt a' Nemzetnek jóvára fordította. Az után 60 Deputátusok valóztattanak, kik a' Királyhoz menvén, a' N. Gyűlésnek törvényes bé-állítását (Constituáltatását) néki bé-jelentenék. — Más nap u. m. 5 dikben jelentést tett a' Vice Prézés a' Gyűlés előtt az iránt, hogy ő az előbbi estve a' ki rendelt Deputátzionak 60 Tagjaival a' Gyűlés palotájában megjelenvén, hozzájok ment a' *Justic Minister* ezt mondván, hogy a' Király más nap 1 óránál előbb nem fogadhatná el a' Deputátziót. Erre a' Vice Prézés jelentvén, hogy a' dolog halogatást nem szenvedhet, vissza-izent a' Király, hogy 9 órakor mennyen tehát hozzá a' Deputátzio. Ezt a' Deputátzio véghez vitte, mellynek alkalmatosságával így szollott a' V. Prézés a' Királyhoz:

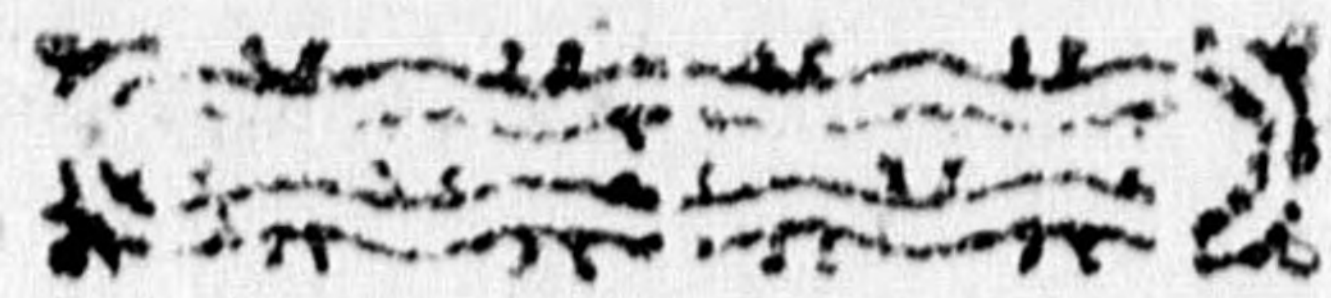
Király! A' Törvényhozó N. Gyűlés constituáltatva vagyon, és minket azért küldött, hogy ezt Felségednek jelentsük-meg. — Az után a' Deputatzió Tagjainak neveit tudakozta a' Király a' V. Prézestől, mellyre ez azt felelvén, hogy őket nem esmé-
ri,

ri, az után a' Király tsak ez egy néhány szókat felelte néki vissza: — *En az Urakat holnap utánál (az az Oktobernek 7 dikénnél) előbb meg nem látogathatom*

Minekutánna a' Vice Prézes ezen jelentését a' N. Gyűlés előtt meg-tette volna, fel-állott a' többek között egy ifú és igen heves Deputátus, és meg-kivánta mutogatni, hogy a' Törvényhozó, és a' Bé-töltető Hatalom, elsőségekre nézve egymástól nem különböznek: tehát a' Nemzeti-gyűlésnek minden Ministernek közben jövése nélkül lehet mindenkor a' Királlyal beszélni, valamit szintén a' Királynak-is szabadságában alhat akkor jelenni meg a' N. Gyűlésben, midőn tettik. Ezen ifjunak beszéde sokak előtt kedvet tanált a' N. Gyűlésben. Az után kérdésbe jött, hogy miként kellyen a' Királyt fogadni, ha a' N. Gyűlésbe jövend. Ezt már ugyan meg határozta vólt az előbbi N. Gyűlés: de nem tettvén az sokaknak az ujj Deputátusok közül, most a' Királynak fogadtatása iránt egy más Tzeremonia dekretáltatott, mellynek summája így következik:

„ Mihellyest a' Király a' palotába bé-lépett, azonnal a' N. Gyűlésnek minden Tagjai fel-álván, főre-valójokat vegyék-le. El-fogla'ván pedig a' Király ülő helyét, a' Deputátusok is mindjáraást le-ülhetnek, és a' főre valót fel tehetik. Az asztal mellé két egy-forma karos székek tétetvén, edgyik ezek közzül légyen a' Királynak, a' másik pedig a' Prézesnek számára rendeltetve. Ha a' N. Gyűlés rendeléséből, a' Prézes, vagy Deputatzió, vagy akár ki a' Királlyal beszéli, ne szollitsa a' Királyt így: *Felséged!* hanem *Frantziáknak Királlya!* Midőn ki mégyen a' Király a' Gyűlésből, ismét állyanak fel a' Deputátusok, és vegyék-le a' főre valót. A' Királyt bé fogadó és el kísérő Deputatzió mindenkor 12 személyyeből állyon. „ — Ezen ujj Dekretom olly nagy zenebonát és nyughatatlanságot okozott egész *Párisban*, hogy a' N. Gyűlés Okt. 6 dikát-is az ezen való vetélkedésen töltvén-el, végre e' mel-

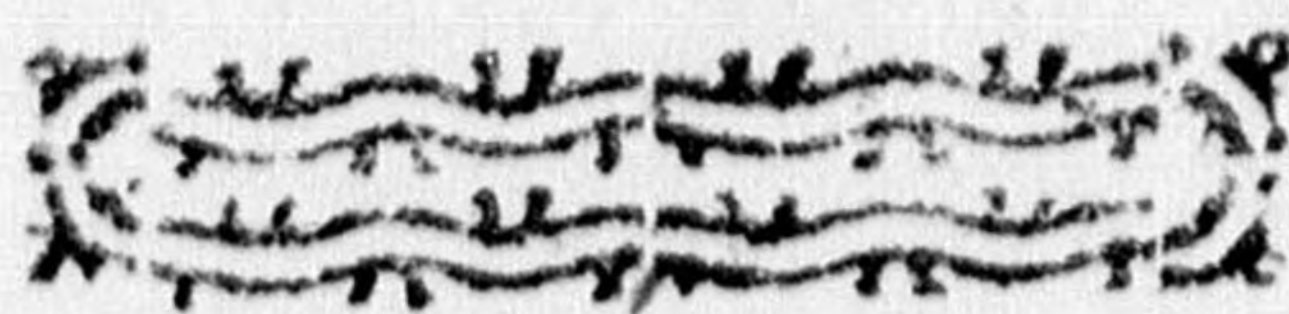
löll

löll tsak ugyan el-állani, és a' régi mellett maradni kéntelenített.

Svétziából azt a' nevezetes ujjságot írják, hogy minekutánna ott is hirül esett volna az, hogy a' Frantziáknak Királya az ujj Constitutziót el fogadta, az-ólta ott-is meg szüntenek a' Frantziák ellen tétetett készültek. — Éppen ezt mondatik mivelni az Orosz Tsászárné-is. — Tsak ugyan halásf az Orosz Ministerium itt is a' zavaros visben; mert midőn a' ki-vándorlott Frantzia Nemesekek pénzt és ígéretet ajánlott a' *Nasszau* Hertzeg által, ugyan ekkor tudtokra adatta azt-is, hogy a' kiknek tétzik, mennyenek az Orosz Birodalomba; mert betsülletes Tiszttségbe fognak helyhezttetni.

Pruszszia. — A' Király születése napjának in-neplése végett, közönséges Ülést tartott szokása szerint a' Tudományoknak Kir. Akadémiája. A' Pruszsziai Korona' örököse; Pruszsziai Kir. Hertzeg *Lajos*; és az *Yorki* Hertzeg meg tisztelték magok jelen létekkal a' Társaság Ülését: valamint a' *Braunschweigi* örökös Hertzeg is; és *Braunschweigi* Hertzeg *Fridrikh*, a' ki tisztelességből való (honorarius) Tagja az Akadémiának; továbbá a' *Hessen Darmstadt* Hertzeg, a' két *Oranien Nassau* Hertzegek; és sok Udvari Fő Emberek 's külső Ministerek. Ezek között vólt a' Török Követ-is, a' ki nagy kedvelője a' Tudományoknak. — Mindeneknek előtte egy rövid Beszédet olvasott el az Akadémia Igazgatója *Merian* Ur, melly Beszédet az Akadémia' mindenkori Titoknokja Belső Tanácsos *Formay* Ur készítette; de a' ki ez úttal betegsége miatt meg nem jelenhetett az Ülésben. Követte *Merian* Urat az olvasásban az Akadémia' Kurátora, Status Minister Gróf *Hertzberg*. Fel olvasott irásának tárgyai vóltak a' Státusoknak külső; belső; és Vallásbéli Revoluzsiók. Meg mutatta ezen Munkában Gróf *Hertzberg*, hogy nem vóltak az említett Revoluzsiók olly számosak, a' mint közönségesen tartják; nem-is lehet olly könnyen tartani másutt azoktól, mint az igen
Des.

Despotikus és Aristokratikus Statusokban, az az: az olly Polgári Társaságokban, mellyekben egy, vagy több Személyek a' magok szabad tettések szerint uralkodnak. — Meg nevezte ennekutánna Gróf *Hertzberg* azon Személyeket, kik a' Király helybe hagyásával fel vétettek Akadémia Tagjaivá. Az újonnan fel vett rend kívül való, 's külföldi Tagok között leg-előll nevezte a' Lengyel Királyt.

Gallitzia. — Az ezen esztendőbéli katonai fel számlálás szerint, 2676 ra ment mindenestől fogva *Lemberg* Városában a' Házak' száma; 23954 re a' Keresztény; és 12128 ra a' Zsidó Lakosok száma: mind öszve tehát 36082 re. — Sept. 12 dikén, 219 Tanulóknak volt *Exámenjek* (közönzéges vizsgálta- tások) a' *Lembergi* fő Zsidó Oskolában. Annyira gyarapodik *Gallitzia*ban a' Zsidó Oskolák' száma, hogy már 53 Zsidó Gyülekezeteknek vagynak tulajdon közöns. Oskoláik.

Septemb 28 dikán érkeztek vissza *Lembergbe* *Moldva* és *Oláh* Országokból, a' *Koburg* Hertzeg' kormányozása alatt volt Seregnak tartalék ágyúi, és minden táborig szekerei, mellyeknek egy része *Morva* Országba fog küldődni, *Ollmütz* Városába.

Erdély Ország. — Hogy *Erdélynek* nem tsak nagy lelkű Fiai, hanem Leányai között is uralkodik a' Köz jó' gyarapítását arányzó szives törekedés, meg van már ez példákkal mutatva. Ujj példáját adta ennek Gróf *Palm* *Joséfa* Asszony ő Kegyel- melsége, Gubernátor Gróf *Bánffy* *György* ő Excel. jának kedves Hitvесе, ezen kegyelsége által, melly szerint a' vissza-állított *Kolosvári* Konviktust (Nemes Iffjak' nevelő Házát) illendő alztali készületekkel meg ajándékozta; valamint más egyéb házi készületekkel ismét Özvegy Gróf *Gyulai* *Ferentzné* ő Nagysága, néhai nagy emlékezetű Gróf *Haller* *János* Gubernátornak méltó Leánya.